

Makalenin geliş tarihi: 10.07.2020

1. Hakem rapor tarihi: 07.08.2020

2. Hakem rapor tarihi: 17.08.2020

Kabul tarihi: 25.08.2020

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YARATICILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (*)

(Araştırma Makalesi)

Çetin ÇOBAN (**)

Hatice Zeynep İNAN (***)

Öz

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin kendi algularına göre yaratıcılık düzeylerini tespit etmek ve yaratıcılık düzeylerinin, kişisel özelliklerine ve sundukları eğitim tarzına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu araştırmanın örneklemini Uşak il merkezindeki devlet okullarında çalışan 85 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Bu araştırmada, Raudsepp (1979) tarafından geliştirilen ve Sungur (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan “How creative are you?- Ne kadar yaratıcısınız?” ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen yaratıcılık puanlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşma düzeyleri incelenmiştir. Bu araştırmada, Uşak merkezde çalışan okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini “yaratıcı” olarak algıladıkları, ve öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin, öncelikli olarak tercih ettikleri etkinlik alanlarına (örn., drama, matematik) göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yaratıcılık düzeyleri yüksek öğretmenlerin drama etkinliklerini daha fazla tercih ettiği bulunmuştur. Ancak, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin, kişisel özelliklerine (cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise türü, çocukluklarının geçtiği yerleşim birimi, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, kitap okuma alışkanlıkları ve okul öncesi eğitim alma durumu), tercih ettikleri öğrenme merkezlerine, tercih ettikleri öğretim stratejilerine (yöntem veya teknikleri) ve çocukların gelişimlerini değerlendirme türüne göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmeni, Yaratıcılık, Yaratıcılık Ölçeği, Erken Çocukluk Eğitimi, Okul Öncesi.

*) Bu araştırma, MEB uygulama izni olan ve 2016 yılında tamamlanan birinci yazarın “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez araştırmasından üretilmiştir ve Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi’nde sözlü olarak sunulmuştur (ceadder.org).

**) Uzman, Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü
(e-posta: ctncbn@hotmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0948-828X>

***) Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi ABD,
(e-posta: zeynepinan@uludag.edu.tr) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6247-7857>

Investigation of Creativity Levels of Preschool Teachers

Abstract

The purpose of this research is to determine the creativity levels of preschool teachers according to their own perceptions and to examine whether their creativity levels differ according to their personal characteristics and the style of education they offer. The sample of the study consists of 85 preschool teachers working at public schools in the city center of Uşak. This research has adopted a descriptive survey model. In this research, the scale, “How creative are you?” developed by Raudsepp (1979), adapted into Turkish by Sungur (1997) is used. The differentiation levels of creativity scores obtained from the scale are analyzed according to various variables. According to the findings of this study, preschool teachers working in the city center of Uşak perceive themselves as “creative” and there is a statistically significant difference found according to the type of activity areas (e.g., drama, mathematics) that the teachers prefer primarily. It was found that teachers with a high level of creativity prefer drama activities more. On the other hand, no significant difference was found in preschools teachers’ level of creativity according to their personal features (gender, age, type of high-school they graduated from, hometown, education level of parents, occupation of parents, their reading habits and their preschool education experiences), activity centers preferred, educational strategies preferred (methods and techniques) and the type of assessment/evaluation of children’s development preferred.

Keywords: *Preschool Teacher, Creativity, Creativity Scale, Early Childhood Education, Preschool.*

1. Giriş

Yaratıcılık, tanımı en zor yapılan kavramlardan biridir ancak hemen her alanda tartışılan ve geliştirilmesi istenen bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirci, 2007; Üstündağ, 2002). Türk Dil Kurumu (2020) yaratıcılığı, “zekâ, düşünce ve hayal gücünden yararlanarak o zamana kadar görülmemiş yeni bir şey ortaya koyma” yetisi olarak tanımlarken, düşünmeyi ise “duyum ve izlenimlerden, tasarımlardan ayrı olarak aklın, bağımsız ve kendine özgü durumu; karşılaştırmalar yapma, ayırma, birleştirme, bağlantıları ve biçimleri kavrama yetisi” olarak tanımlamıştır. Düşünme, aklımızdan geçen her şeydir ve doğrudan duyu organlarımızla algılayamadığımız şeyleri de düşünme süzgecinden geçiririz (Dewey, 1910), bağlantılar kurarız (Oğuzkan, 1989) ve düşünme yoluyla hali hazırdaki bilgilerden faydalanarak farklı şeylere ulaşabiliriz (Özden, 1999). Yaratıcılık ise yeniden tanımlama, düzenleme, olayları derinlemesine görme (Oğuzkan, Tür ve Demiral, 2001), hiç yoktan var etme (San ve Güleriyüz, 2004), bilinmeyenin peşinden gitme, yararlı çözümler ortaya koyma becerisidir (Rıza, 2000; Üstündağ, 2000) ve orijinal düşünme (özgün olma, benzeri olmayan söylemlerde bulunma), akıcı düşünme (düşüncelerin hızla sıralanarak düzenlenmesi) ve esnek düşünme (değişen şartlara adapte olma yeteneği) gibi üstün düşünme becerilerini destekler (Guilford, 1950). Yaratıcılık kişinin mesleğini ve

çevresini etkileyen, bütün yaşamını saran çok değerli bir beceridir (Ömeroğlu ve Turla, 2001). Hatta zekâ ile yaratıcılık arasında sıkı bir bağ olduğunu ortaya koyan Torrance (1962), yaratıcılık seviyesi yüksek bireylerin, karar vermede bağımsız, sezgileri güçlü, mükemmeliyetçi, çalışkan, sıra dışı etkinliklerle uğraşan, ısrarcı, kuşkucu ve sorgulayıcı, risk almayı seven insanlar olduğunu ve icatçı olduklarını tespit etmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] Okul Öncesi Eğitim Programı (2013), 21. Yüzyıl Becerileri Çerçeve Programı (Binkley ve diğerleri, 2012), The Creative Curriculum® for Kindergarten gibi uluslararası okul öncesi programları ve MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri incelendiğinde, bireylere kazandırılması hedeflenen çağdaş beceriler arasında, yaratıcılık becerisinin çok önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Yaratıcılık, 21. Yüzyıl becerilerinden, problem çözme, eleştirel düşünme ve bağımsız hareket edebilme gibi becerilerle de bağlantılıdır ve çağdaş eğitim kurumlarının en önemli hedeflerinden biridir (Binkley ve diğerleri, 2012). Hatta Amerika Birleşik Devletleri'nde okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan ve The Creative Curriculum® for Kindergarten olarak bilinen Anasınıfı için Yaratıcı Müfredat'ın temel hedefi, yaratıcı ve eleştirel düşünceyi geliştirmek, problem çözme ve fikirleri birleştirme yetilerini desteklemektir (<https://teachingstrategies.com/solutions/teach/kindergarten/>). MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri programında da yaratıcılığın önemi şöyle ifade edilmiştir: “Öğretmenler, öğrencilerinin birey ve insan olarak yüce bir varlık olduğunun bilinciyle, olumlu bir öğrenme iklimi oluşturmalı, farklı öğrenme ihtiyaçları olan öğrencileri dikkate almalı, öğrencilerde analitik düşünme ve yaratıcı düşünceyi geliştirici çalışmalar yapmalı, öğrencilerin kendilerini tanımalarına ve geliştirmelerine yardımcı olmalıdır.” (MEB, 2017, s.3). Kısacası, küçük yaşlardan itibaren, bireylerde yaratıcılığın geliştirilmesi eğitimin önemli bir hedefi haline gelmiştir.

2015-2016 Milli Eğitim İstatistikleri'ne göre, Türkiye'de 3564 erkek, 50581 kadın olmak üzere, devlet okullarında toplam 54145 okul öncesi öğretmeni çalışmaktadır (MEB, 2016). Tüm bu öğretmenleri ilgilendiren ve son yıllarda yapılan araştırmalarda sıkça vurgulanan bir konu, bu öğretmenlerin yaratıcılığı ve yaratıcılıkları yüksek öğretmenlerin çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesinde oynadığı roldür (Cheung ve Mok, 2018; Can-Yasar ve Aral, 2010; Eskidemir-Meral, Tezel-Şahin, 2019; Leggett, 2017; Ömeroğlu ve Turla, 2001), öğretmenlerin, yaratıcı ve keşifçi olmalarının eğitimde kritik bir rol oynadığı belirtilmiştir (Parry, 2019). Hatta Türkiye'nin kuzey batısındaki bir ilde yürütülen araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin çocukların fen öğrenimini anlamlı derecede yordadığı bulunmuştur (Ölçer ve Aşıkoğlu-Özdemir, 2018). Bir başka araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık seviyeleri ile sınıfta hoşgörülü olmaları arasında olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz ve Güven, 2019). Sınıf öğretmenleri ile okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıklarının incelendiği bir başka araştırmada, öğretmenlerin sınıftaki empati yeteneği ile yaratıcılıkları arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır (Sali, 2019). Lee ve Kemple (2014) öğretmen adaylarının kişisel özellikleri ile yaratıcı aktiviteler yapması ve öğrencilerinin yaratıcılık özelliklerini desteklemesi arasında ilişki tespit etmiş ve özellikle açık görüşlü öğretmenlerin çocuk-

larda yaratıcılığı daha fazla desteklediğini ileri sürmüştür. Öte yandan, Cheung ve Mok (2018) yürüttükleri araştırmada, öğretmenlerin açık görüşlülüğünün çocuklarda yaratıcılığı yeterince açıklamadığını belirtmiş ve kültürel farklılıklara dikkat çekmiştir. Başka bir araştırmada, tıpkı batılı ülkelerdeki öğretmenlerde görülen yaratıcılık özelliklerinin, araştırmaya katılan 564 Hong Konglu Çinli okul öncesi öğretmeninde de görüldüğü tespit edilmiş ancak okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıklarının, eğitimi nasıl etkilediğini tespit etmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır (Cheung ve Leung, 2014).

Öte yandan, bireylerde yaratıcılığın gelişmesinde, Wallas'ın (1926) yaratıcı düşünme evreleri, sırasıyla Hazırlık, Kuluçka, Aydınlanma ve Gerçekleşme evreleri dikkate alınmış, beyin fırtınası (Hardingam, 1997), yaratıcı drama (San ve Güler yüz, 2004), 6 şapkalı düşünme (de Bono, 2002) ve örnek olay incelemesi (Saban, 2000) gibi eğitim ve öğretim tekniklerinin yanı sıra yaş, cinsiyet, mezun olunan okul, zekâ, kişilik özellikleri, çevre ve aile gibi değişkenlerin etkisinin olduğu da çeşitli araştırmalar tarafından ortaya konulmuştur (örn. Artut, 2002; Csikszentmihalyi, 2002; Çetingöz, 2002; de Bono, 2002; Eckhoff, 2011; Eskidemir-Meral, Tezel-Şahin, 2019; Gülel, 2006; Harmanlı, 2002; Kenç, 2001; Osborn, 1964; Önder, 2001; Özden, 1999; Öztepe, 2003; Wu, Cheng, Ip ve McBride-Chang, 2005). Setiawan (2017) öğretmenlerin yaratıcılıkları ile gelir düzeyleri, deneyimleri, akademik yeterlikleri ve baskın faktörler arasındaki bağı araştırmış ve öğretmenlerin eğitim seviyesi ve tecrübesi ile yaratıcılığı arasında sıkı bir bağ olduğunu bulmuştur. Kim, Youn ve Eom (2015) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılıklarına ilişkin yürüttüğü araştırmada, öğretmen adaylarının yaratıcılıklarının gelişmesi için uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiğini, sınav veya zorlama ile yaratıcılıklarının geliştirilmesinin mümkün olmadığını tespit etmiştir. Hatta Saraniero, Goldberg ve Hall (2014) öğretmenlerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi konusunda yürüttükleri çalışmada, Coaching Model yani Koçluk Modeli'nin en etkili yöntem olduğunu tespit etmiştir. Yani, alanyazından da anlaşılacağı üzere, öğretmenin yaratıcılık düzeyi verdiği eğitimin kalitesini etkilemektedir ve öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerini farklı modeller sayesinde geliştirmek mümkündür. Halen, öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin, yaş, cinsiyet gibi kişisel özelliklerle ve eğitim uygulamalarındaki değişkenlerle ilişkisi merak edilen konulardan biridir ve bu konuda çok az araştırma bulunmaktadır (ör., Köse, Çelik-Ercoşkun ve Balcı, 2016; Kim, Kang, Cho ve Choi, 2017; Vural, 2008; Yenilmez ve Yolcu, 2007; Zeytun, 2010).

Bu araştırmanın amacı, (1) okul öncesi öğretmenlerinin kendi algılarına göre yaratıcılık düzeylerini tespit etmek ve yaratıcılık düzeylerinin, (2) kişisel özelliklerine ve (3) sundukları eğitim tarzına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıda belirtilen alt problemlere yönelik çalışma yapılmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıkları ne düzeydedir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları, kişisel özelliklerine (cinsiyeti, yaşı, mezun oldukları lise türü, çocukluklarının geçtiği yerleşim birimi,

anne-baba eğitim durumu, anne-baba mesleği, kitap okuma alışkanlıkları, okul öncesi eğitim alıp almadıkları) göre değişmekte midir?

3. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları, sundukları eğitim tarzına (en fazla kullandıkları öğrenme merkezleri, tercih ettikleri etkinlikler –örneğin, drama, matematik, sanat- uyguladıkları öğretim stratejileri –buluş, sunuş, araştırma/inceleme- ve çocukların gelişimlerini değerlendirme türüne) göre değişmekte midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Çünkü insanların veya nesnelerin incelendiği betimsel tarama modeli, geçmişte var olan veya halen devam eden bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi amaç edinen çalışmalar için uygun bir araştırma modelidir ve araştırmanın örnekleme herhangi bir müdahale yapılmaz (Karasar, 2011). Bu çalışmada, betimsel tarama modeli sayesinde mevcut durum betimlenmeye çalışılmış ve belirlenen değişkenlerin söz konusu durumla ne düzeyde ilişkili olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Betimsel nitelikte olan bu çalışmada; okul öncesi öğretmenlerinin kendi algılarına göre yaratıcılık düzeylerinin tespit edilmesi ve bu yaratıcılık düzeylerinin, kendi kişisel özelliklerine ve eğitimsel tercihlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlandığından tarama modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2014). Araştırmada genel tarama modellerinden, iki veya daha fazla sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişki tarama modelinden yararlanılmıştır (Karasar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Uşak il merkezine bağlı devlet okullarında görev yapan 96 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin hepsine ulaşılabilir olması nedeniyle örneklem seçimine gidilmemiş, tüm evren “çalışma grubu” olarak kabul edilmiştir ancak veri toplama araçlarının doldurulmasında gönüllük esasına bağlı kalınmıştır. Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün desteğiyle, Uşak il merkezine bağlı bağımsız anaokullarında 3-5 yaş arası çocuklara eğitim veren 21 öğretmen ve ilkokulların anasınıflarında 6 yaş grubuna eğitim veren 96 okul öncesi öğretmeni olduğu tespit edilmiş ve tüm öğretmenler araştırmaya dâhil edilmiştir. Veri toplama araçları, araştırmacı tarafından okullarda öğretmenlere tek tek dağıtılmıştır. Öğretmenler bu araçları ilgili yönergeye uygun olarak evde veya okulda doldurmuştur. Araştırmacı okullarda öğretmenleri tekrar ziyaret etmiş ve ölçekleri toplamıştır. Bu öğretmenlere uygulan anketlerden sadece 85 adedi geri dönmüştür. Gönüllülük esasına uygun olarak, öğretmenlerden bir kısmı anketi doldurmak için vakit bulamadığını, bir kısmı anketi evde unuttuğunu dile getirmiştir. Geri dönen öğretmenlerden 82’si kadın 3’ü erkek öğretmendir. Yaş aralığına göre araştırmaya katılan öğretmen sayısı şöyledir: 20-24 yaş arası 7, 25-29 arası 21, 30-34 arası 35,

35-39 arası 10, 40-44 arası 6, 45-49 arası 4, 50-54 yaş arası ise 2 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Bu öğretmenlerin 32'si meslek lisesi, 34'ü düz lise ve 19'u Anadolu lisesi mezunudur –bu lise türleri genel olarak ifade edilmiş ve ayrıca bir ayrıma gidilmemiştir, örneğin, Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğretmenler de Anadolu lisesi kategorisini işaretlemiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Geçerlik/Güvenirlik Çalışması

Bu araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve Sungur (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan Raudsepp tarafından geliştirilen 50 maddelik, 5li Likert tipinde, “How creative are you?- Ne kadar yaratıcısınız?” ölçeği kullanılmıştır (Raudsepp, 1979; Raudsepp, 1982; Raudsepp ve Hough, 1977). Sungur tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, Türk dili ve yazını açısından tekrar incelenmiş ve gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiştir. Likert tipindeki bu ölçeğin puanlaması “Tamamen Katılıyorum (-2 puan), Katılıyorum (-1 puan), Kararsızım (0 puan), Katılmıyorum (1 puan), Kesinlikle Katılmıyorum (2 puan)” olarak yapılmaktadır ve olumsuz maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin orijinalinde puanlama şöyledir: 100-80 arası “Very Creative: Çok Yaratıcı”; 79-60 arası “Creative: Yaratıcı”; 59-40 arası “Average: Orta Seviyede Yaratıcı; 39-(-20) arası “Below Average: Yaratıcılık Ortalamasının Altında”; (-19)-(-100) arası “Noncreative: Yaratıcı Değil”. Alan yazında da yaratıcılık düzeyi hesaplamalarında, ortalamanın altında kalan puanlar “düşük yaratıcılık,” ortalamanın üstünde olan puanlar “yüksek yaratıcılık” olarak kabul edilmektedir (Günel, 2006). Bu araştırmada öğretmenlerin yaratıcılık düzeyleri belirlenirken bu bilgiler referans alınmıştır. Öte yandan, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaratıcılık düzeyleri, değişkenlere bağlı olarak da yorumlanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini ve güvenilirliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi (Büyüköztürk, 2014) kullanılmıştır. Merkeze bağlı köy okullarında çalışan 76 sınıf-okul öncesi öğretmeniyle ölçeğin pilot uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamadan elde edilen verilere göre Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri 0.605, Barlett testi sonucu 2117,125 bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda 1, 4, 7, 8, 11, 14, 16, 18, 22, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 44, 45 ve 48. maddelerin toplamı ile korelasyonlarının düşük olmasından dolayı çıkarılmıştır. Bu maddeler çıkarıldıktan sonra KMO değeri 0.768, Barlett değeri 1091,861 ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,893$ olmuş ve ölçeğin güvenilirliğinde artış sağlanmıştır. Bu analiz sonucunda asıl uygulama anketi 29 maddeden oluşmuş ve veriler bu ölçek üzerinden toplanmıştır. Pilot uygulamadan sonra 29 maddeden oluşan ölçme aracı ile toplanan verilere göre yaratıcılık ölçeğinin KMO değeri 0.703, Barlett testi sonucu ise 981,598 olarak hesaplanmıştır. Yapı geçerliği için uygulanan faktör analizine göre, yaratıcılık ölçeğinde belirtilen boyut ve orijinal ölçekle tutarlı sonuç elde edilmiştir. Öte yandan, asıl uygulama sonucuna göre geçerlik değeri 0,796 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci ve Veri Analizi

Veri toplama süreci yaklaşık 1 ay sürmüştür. Veri toplama tamamlandıktan sonra, araştırmacı tarafından tüm bilgiler Statistical Packages for the Social Sciences [SPSS] 13 istatistik programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Bu araştırmada, kategorik değişkenlerin analizinde X^2 (Ki-Kare) testi, değişkenler arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için ikili değişkenlerde t testi, iki ve üzerindeki değişkenlerde ANOVA kullanılmıştır. ANOVA sonucunda anlamlı farkın olduğu durumlarda Tukey testi kullanılarak anlamlı farkın kaynağı belirlenmiştir. Bunun yanında betimsel istatistikten yararlanılmıştır. Cinsiyete göre yapılan analizde erkek katılımcıların sayısının az olması nedeniyle rastgele seçilen üç kadına ait verilerden oluşturulan bir veri seti ile Mann Whitney U testi yapılmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları 30 adet yöntem ve teknik sıralanmış ve öğretmenlerin bunlardan seçim yapmaları istenmiştir. Listelenen yöntem ve teknikler üzerinden yapılan ilk analizde, bazı yöntem ve tekniklerin çok az tercih edildiği, bazılarının ise hiç tercih edilmediği gözlenmiştir. Bu durum istatistiksel analiz yapmaya engel olmuştur. Bunun yerine alandaki uzmanlara başvurularak listelenen yöntem ve tekniklerin sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejilerine uygunluğu bakımından gruplanması istenmiştir. Uzman görüşüne göre yeni bir veri oluşturularak analizler yöntem-teknik yerine stratejiler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

2.5. Araştırma Etiği

Bu araştırmaya başlamadan önce, T.C. Uşak Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli yasal izin alınmıştır (EK1). Alıntılar bilimsel kurallara uygun olarak yapılmış ve kaynakça bölümünde alıntılarının kaynaklarına yer verilmiştir.

3. Bulgular

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıkları ne düzeydedir? “Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları cinsiyetlerine göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. t-Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	s.s	Sd	T	P
Kadın	82	60,18	12,26	83	0,550	0,584*
Erkek	3	64,33	27,68			
Toplam	85	60,32	12,79			

* $p>,05$

Tablo 1’e göre öğretmenlerin yaratıcılık ölçeğinden elde ettikleri puanların bütününe ait ortalamaya bakıldığında ($\bar{X} = 60,32$) okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini yaratıcı olarak gördükleri söylenebilir.

Yine Tablo 1'e göre kadın öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların ortalaması $\bar{X} = 60,18$, erkeklerin ise $\bar{X} = 64,33$ 'tür. Yaratıcılık ölçeğine göre kadın ve erkek öğretmenlerin "yaratıcı" oldukları söylenebilir ancak yapılan bağımsız t testi sonucunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($t(83)=0,550$; $p>,05$). Erkek öğretmen sayısının, kadın öğretmen sayısından çok az olduğu görülmektedir. Kadın ve erkekler arasındaki böylesi bir fark, yapılan analizlerin sonuçlarını hatalı kılabilir. Kadın ve erkekler arasındaki farkı ortaya koyabilmek için kadın katılımcılardan rastgele üçü seçilerek erkeklerle sayıları eşitlenmiş ve Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonucu aşağıdaki Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Kadın	3	3,67	11,00	4,000	,827*
Erkek	3	3,33	10,00		
Toplam	6				

* $p>,05$

Tablo 2'de görüldüğü üzere, kadınların ortalaması, erkeklerin ortalamasına göre daha yüksek olmasına rağmen cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($U=4,000$, $p>,05$).

"Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları yaşlarına göre değişmekte midir?" İlgili veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Yaşlar	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	P
20-24	7	51,71	21,82	6	1,071	0,387*
25-29	21	58,24	9,294			
30-34	35	61,77	12,58			
35-39	10	63,60	9,83			
40-44	6	66,33	11,91			
45-49	4	58,25	17,04			
50-54	2	57,00	16,97			
Toplam	85	60,33	12,79			

* $p>,05$

Tablo 3'te yaratıcılık, yaş değişkenine göre incelendiğinde 20-24 yaş grubunun $\bar{X} = 51,71$, 25-29 yaş grubunu $\bar{X} = 58,24$, 30-34 yaş grubunun $\bar{X} = 61,77$, 35-39 yaş grubu-

nun $\bar{X} = 63,60$, 40-44 yaş grubunun $\bar{X} = 66,33$, 45-49 yaş grubunun $\bar{X} = 58,25$, 50-54 yaş grubunun ise $\bar{X} = 57,00$ olduğu görülmektedir. Yaş ilerledikçe yaratıcılık puanlarının arttığı, fakat 40-44 yaş grubundan sonra ise yaratıcılık puanlarının düştüğü görülmektedir ancak Tablo 3'te görüldüğü gibi $F(6;78)=1,071$, $p>,05$ olduğundan yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları mezun oldukları lise türüne göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Mezun Olunan Lise Türüne Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Lise Türü	N	\bar{X}	s.s	sd	F	p
Meslek Lisesi	32	61,78	10,59			
Düz Lise	34	60,88	12,24	2	0,921	0,402*
Anadolu Lisesi	19	56,89	16,71			
Toplam	85	60,33	12,80			

* $p>,05$

Tablo 4'te görüldüğü gibi okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları liseye göre yaratıcılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F(2;80)=0,921$; $p>,05$). Ortalamalar dikkate alındığında meslek lisesi çıkışlı öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{X} = 61,78$), düz lise ve Anadolu lisesi çıkışlı öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak hepsinin 79-60 arası yani yaratıcı oldukları görülmektedir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları çocukluklarının geçtiği yerleşim birimine göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Çocukluğun Geçtiği Yerleşim Birimine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Yerleşim yeri	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	p
Köy	11	63,73	8,74			
Kasaba	6	60,50	6,60			
İlçe	23	58,17	16,21	4	0,375	0,826*
İl	35	60,26	12,94			
Büyükşehir	10	61,70	10,78			
Toplam	85	60,33	12,80			

* $p>,05$

Tablo 5’te görüldüğü üzere, okul öncesi öğretmenlerinin çocukluklarının geçtiği yerleşim yerine göre yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F(4;80)=0,375$; $p>,05$). Ancak, ortalamalar dikkate alındığında çocukluğu köyde geçen öğretmenlerin yaratıcılık puanlarının diğer yerleşim yerlerinde yetişen öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin, yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları annelerinin öğrenim durumuna göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	P
İlkokul	57	61,75	11,53			
Ortaokul	10	61,30	11,64	3	1,618	,192*
Lise	13	57,31	18,15			
Üniversite	5	50,00	9,49			
Toplam	85	60,33	12,80			

* $p>,05$

Tablo 6’da görüldüğü gibi, annenin eğitiminin okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur ($F(3;881)=1,618$; $p>,05$). Fakat annelerin eğitim düzeyi arttıkça yaratıcılık puanlarının düştüğü görülmektedir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları babalarının öğrenim durumuna göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	P
İlkokul	32	61,78	12,14			
Ortaokul	15	60,27	11,04	3	1,646	,185*
Lise	21	62,90	10,33			
Üniversite	17	54,47	16,87			
Toplam	85	60,33	12,80			

* $p>,05$

Tablo 7’de görüldüğü üzere, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık puanları, babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşmamaktadır ($F(3;81)=1,646$; $p>,05$). Bu bulguya rağmen babası lise mezunu olan öğretmenlerin yaratıcılık puanlarının diğerlerine nis-

peten daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{X} = 62,90$). Yaratıcılık puanı en düşük olan öğretmenlerin babaları ise üniversite mezunudur. Bu durum önceki bulgu ile birlikte ele alındığında, anne ve babası üniversite mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık puanlarının düşük olduğu görülmektedir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları annelerinin mesleklerine göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Annenin Mesleğine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Anne Mesleği	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	P
Ev Hanımı	74	60,73	13,03			
Memur	4	60,50	10,91			
İşçi	3	59,00	13,23	4	,481	,750*
Öğretmen	2	48,00	18,38			
Serbest Meslek	2	59,50	,71			
Toplam	85	60,33	12,80			

*p>,05

Tablo 8’de görüldüğü üzere öğretmenlerin yaratıcılık puanlarının annenin mesleğine yönelik yapılan analiz sonucuna göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($F(4;80)= 0,481$; $p>,05$). Anlamlı fark olmamasına karşın anneleri ev hanımı olan öğretmenlerin yaratıcılık puanları diğerlerine göre nispeten daha yüksek bulunmuştur ($\bar{X} = 60,73$).

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları babalarının mesleklerine göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Babanın Mesleğine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Baba Mesleği	N	\bar{X}	s.s	sd	F	P
Memur	20	63,55	11,10			
İşçi	20	61,35	10,11			
Öğretmen	12	53,25	19,18	4	1,590	,185*
Serbest Meslek	27	61,44	12,61			
Diğer	6	55,33	7,45			
Toplam	85	60,33	12,80			

*p>,05

Tablo 9’da görüldüğü üzere babası memur olan öğretmenlerin yaratıcılık puanları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur ($\bar{X} = 63,55$). Önceki bulgu da dikkate alındığında annesi ve babasının mesleği öğretmenlik olan okul öncesi öğretmenlerin yaratıcılık puanları en düşüktür. Ancak, yapılan analizde bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F(4;80) = 1,590$; $p > ,05$).

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları kitap okuma alışkanlıklarına göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Kitap Okuma Alışkanlıklarına Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Kitap Okuma Sıklığı	N	\bar{X}	s.s	Sd	F	p
Sıklıkla Kitap Okurum	34	58,79	14,39			
Zaman Buldukça Kitap Okurum	44	62,02	11,01	2	,844	,434*
Kitap Okumaktan Hoşlanmam	7	57,14	15,43			
Toplam	85	60,33	12,80			

* $p > ,05$

Tablo 10’da görüldüğü üzere “Kitap okumaktan hoşlanmam” diyen öğretmenlerin puanları en düşük çıkarken, “Zaman buldukça kitap okurum” diyen öğretmenlerin yaratıcılık puanları en yüksek çıkmıştır. Ancak, öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığı ile yaratıcılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F(2;80) = 0,844$; $p > ,05$).

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları okul öncesi eğitim alıp almadıklarına göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre t Test Analizi Sonuçları

Okul Öncesi Eğitim Alma	N	\bar{X}	s.s	Sd	t	P
Evet	29	59,59	10,48	83	-,383	,702*
Hayır	56	60,71	13,92			

* $p > ,05$

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğretmenlerin küçükken okul öncesi eğitim alıp almadıklarına göre yaratıcılıkları değişmemiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($t(83) = -0,383$; $p > ,05$).

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ve çalıştıkları etkinlik merkezi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” İlgili veriler Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Etkinlik Merkezlerine Göre ANOVA Analizi

	Ortalamaların Karesi	Sd	Ortalama	F	P
Gruplar arası	308,071	5	61,614	,362	,873*
Gruplar içi	13444,705	79	170,186		
Toplam	13752,776	84			

*p>,05

Tablo 12’de görüldüğü üzere okul öncesi öğretmenlerin yaratıcılık ölçeğinden aldıkları puanlar ile tercih ettikleri etkinlik/öğrenme merkezleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($F(5;79) = 0,362$; $p >,05$). Öğretmenlerin yaratıcılık puanları ile tercih ettikleri etkinlik merkezleri arasında anlamlı fark bulunmamasına rağmen, tercih ettikleri etkinlik merkezleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için X^2 testi uygulanmıştır (Tablo 13).

Tablo 13. Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Etkinlik Merkezlerine Göre X^2 Sonuçları

Etkinlik Merkezleri		Tercihler						Toplam
		1	2	3	4	5	6	
Blok	N	8	13	7	29	12	16	85
	%	9,4	15,3	8,2	34,1	14,1	18,8	100,0
Kitap	N	14	20	13	14	10	14	85
	%	16,5	23,5	15,3	16,5	11,8	16,5	100,0
Müzik	N	13	21	15	16	11	9	85
	%	15,3	24,7	17,6	18,8	12,9	10,6	100,0
Sanat	N	14	12	16	9	15	19	85
	%	16,5	14,1	18,8	10,6	17,6	22,4	100,0
Fen	N	16	12	17	13	18	9	85
	%	18,8	14,1	20,0	15,3	21,2	10,6	100,0
Drama	N	20	7	17	4	19	18	85
	%	23,5	8,2	20,0	4,7	22,4	21,2	100,0
Toplam	N	85	85	85	85	85	85	510
	%	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	100,0

Tablo 13’te görüldüğü üzere okul öncesi öğretmenleri ilk sırada drama merkezlerini tercih etmektedir (%23,5) ve daha sonra birinci tercihleri fen (%18,8), sanat (%16,5), ki-

tap (%16,5), müzik (%15,3), blok (%9,4) merkezleri olarak değişmektedir. Öğretmenlerin altıncı yani son sıradaki tercihlerinin ise sanat (%22,4), drama (%21,2), blok (%18,8), kitap (%16,5), müzik ve fen (%10,6) olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin merkez tercihlerinin birbirlerinden bağımsız olarak yapıldığı söylenebilir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları uyguladıkları etkinliklere göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14. Öğretmenlerin Tercih Ettikleri Etkinliklere Göre ANOVA Analizi

Etkinlikler		Ortalamaların Karesi	Sd	Ortalama	F	P
Türkçe	Gruplar arası	979,380	9	108,820		
	Gruplar içi	12773,396	75	170,312	,639	,760
	Toplam	13752,776	84			
Sanat	Gruplar arası	1543,048	9	171,450		
	Gruplar içi	12209,729	75	162,796	1,053	,407
	Toplam	13752,776	84			
Müzik	Gruplar arası	386,763	9	42,974		
	Gruplar içi	13366,014	75	178,214	,241	,987
	Toplam	13752,776	84			
Drama	Gruplar arası	3245,385	9	360,598		
	Gruplar içi	10507,392	75	140,099	2,574	,012
	Toplam	13752,776	84			
Hareket	Gruplar arası	1899,775	9	211,086		
	Gruplar içi	11853,002	75	158,040	1,336	,233
	Toplam	13752,776	84			
Oyun	Gruplar arası	978,972	9	108,775		
	Gruplar içi	12773,804	75	170,317	,639	,761
	Toplam	13752,776	84			
Fen	Gruplar arası	1823,041	9	202,560		
	Gruplar içi	11929,736	75	159,063	1,273	,265
	Toplam	13752,776	84			
Matematik	Gruplar arası	1989,352	9	221,039		
	Gruplar içi	11763,424	75	156,846	1,409	,199
	Toplam	13752,776	84			

Okuma	Gruplar arası	1254,822	9	139,425		
Yazmaya	Gruplar içi	12497,955	75	166,639	,837	,585
Hazırlık	Toplam	13752,776	84			
	Gruplar arası	2263,262	9	251,474		
Alan Gezileri	Gruplar içi	11489,514	75	153,194	1,642	,119
	Toplam	13752,776	84			

Tablo 14’te görüldüğü üzere etkinlik 4’te anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($F(9;75)=2,574$, $p<,05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey analizi sonucu Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Tukey HSD Analizi Sonuçları

(I)	(J)	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	P
	Türkçe	-18,18	7,42	,31
	Sanat	-8,71	6,33	,93
Drama	Müzik	-14,18	6,13	,39
	Hareket	-12,10	5,96	,58
	Oyun	-18,04	5,55	,05
	Fen	-19,10	6,59	,12
Drama	Matematik	-18,27*	5,55	,05
	Okuma-Yazma	-8,86	6,33	,92
	Alan gezileri	-22,70*	5,72	,01

Tablo 15’te görüldüğü üzere, yaratıcılık puanları ile tercih edilen etkinlikler arasındaki anlamlı farkın kaynağı Drama-Matematik ve Drama-Alan Gezileri arasında olduğu görülmektedir. Yaratıcılık puanları yüksek olan öğretmenlerin dramayla ($\bar{X} = 45,57$) birlikte alan gezileri ($\bar{X} = 68,27$) ve matematik ($\bar{X} = 63,85$) etkinliklerini tercih ettikleri söylenebilir.

“Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerine ilişkin algıları uyguladıkları öğretim stratejilerine göre değişmekte midir?” İlgili veriler Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Öğretmenlerin 1. Tercih Ettikleri Stratejilere Ait Çapraz Tablo

Stratejiler		Gruplar			Toplam
		Yaratıcılık Yüksek	Yaratıcılık Orta	Yaratıcılık Düşük	
Sunuş	N	7	11	11	29
	Satır %	24,1	37,9	37,9	100,0
	Sütun %	30,4	28,2	47,8	34,1
Buluş	N	10	14	8	32
	Satır %	31,3	43,8	25,0	100,0
	Sütun %	43,5	35,9	34,8	37,6
Araştırma- İnceleme	N	6	14	4	24
	Satır %	25,0	58,3	16,7	100,0
	Sütun %	26,1	35,9	17,4	28,2
Toplam	N	23	39	23	85
	Satır %	27,1	45,9	27,1	100,0
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 16'ya göre okul öncesi öğretmenlerinin 32'si (%37,6) buluş yoluyla öğretim, 29'u (%31,1) sunuş yoluyla öğretim stratejisini ve 24'ü (%28,2) araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini ilk tercih olarak ifade etmişlerdir. Yaratıcılığı yüksek olan 23 öğretmenin 10'u (%43,5) buluş yoluyla öğretim, 7'si (%30,4) sunuş yoluyla öğretim stratejisini, 6'sı da (%26,1) araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini ilk sırada tercih etmişlerdir. Yaratıcılığı düşük olan 23 öğretmenin 11'i (%47,8) sunuş yoluyla öğretim stratejisini, 8'i (%34,8) buluş yoluyla öğretim, 4'ü (%17,4) araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini ilk sırada tercih ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin 1. tercihlerine ait bu dağılımın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla X^2 testi uygulanmıştır. Buna göre yaratıcılık düzeyine göre öğretmenlerin birinci sırada tercih ettikleri stratejiler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($X^2(sd=4, n=85)= 3,854 p>,05$).

“Yüksek ve düşük yaratıcılık seviyesine sahip olan okul öncesi öğretmenlerin tercih ettikleri değerlendirme türleri anlamlı fark göstermekte midir?” Analiz yapılmadan önce üst ve alt %27'lik gruplar belirlenerek üst grup, yaratıcılığı yüksek, alt grup ise yaratıcılığı düşük grup olarak belirlenmiştir. Bilişsel değerlendirmeye yönelik öğretmen tercihlerine ilişkin yapılan ilk analizde, beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısı toplam gözenek sayısının %20'sini aştığı ve anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanmasının doğru olmayacağından dolayı 2. ve 3. tercihler birleştirilerek analiz tekrar yapılmıştır (Tablo 17).

Tablo 17. Öğretmenlerin Bilişsel Değerlendirme Tercih Sıralarına İlişkin Görüşlerine Ait X^2 Testi Sonuçları

Tercihler		Yaratıcılık Yüksek	Yaratıcılık Orta	Yaratıcılık Düşük	Toplam
1.Tercih	N	15	25	12	52
	%	65,2	64,1	52,2	61,2
2.Tercih	N	8	14	11	33
	%	34,8	35,9	47,8	38,8
Toplam	N	23	39	23	85
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

$X^2=1,084$ $sd=2$ $P=,582$

Tablo 17'ye göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin %61,2'si öğrencilerin performanslarını belirlemek için öncelikle bilişsel değerlendirme yapmayı tercih etmektedir. Yaratıcılık puanı yüksek olan 23 öğretmenin %65,2'sinin ilk tercihi bilişsel değerlendirme yönündedir. Bununla birlikte yaratıcılık puanı düşük olan 23 öğretmenin %52,2'si de öncelikle bilişsel değerlendirmeyi tercih etmektedir. X^2 testinin sonucuna göre yaratıcılığı yüksek ve düşük olan öğretmenlerin bilişsel değerlendirmeye yönelik yaptıkları tercih sırasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($X^2(sd=2, n=85)=1,084, p>,05$).

Tablo 18. Öğretmenlerin Duyuşsal Değerlendirme Tercih Sıralarına İlişkin Görüşlerine Ait X^2 Testi Sonuçları

Tercihler		Yaratıcılık Yüksek	Yaratıcılık Orta	Yaratıcılık Düşük	Toplam
1.Tercih	N	6	6	7	19
	%	26,1	15,4	30,4	22,4
2.Tercih	N	11	16	9	36
	%	47,8	41,0	39,1	42,4
3.Tercih	N	6	17	7	30
	%	26,1	43,6	30,4	35,3
Toplam	N	23	39	23	85
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

$X^2=3,365$ $sd=2$ $p=,499$

Tablo 18'e göre yaratıcılığı yüksek olan 23 öğretmenin %47,8'inin ve yaratıcılığı düşük olan 23 öğretmenin %39,1'inin de ikinci tercihi duyuşsal değerlendirme yönündedir. X^2 testinin sonucuna göre de yaratıcılığı yüksek ve düşük olan öğretmenlerin duyuşsal

değerlendirmeye yönelik yaptıkları tercih sırasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($X^2(sd=2, n=85)=3,365, p>,05$). Bu bulguya göre okul öncesi öğretmenleri öğrencilerin duyuşsal alanla ilgili olan ilgi, merak, tutum ve isteklerindeki gelişme ve değişimleri değerlendirirken, bu özelliklere ikinci sırada yer verdikleri söylenebilir. Bir başka ifadeyle okul öncesi öğretmenleri çocukların ilgi, ihtiyaç, merak, tutum gibi özelliklerini değerlendirmeyi, bilişsel alandaki özellikler kadar önemsemedikleri söylenebilir. Öte yandan, öğretmenlerin duyuşsal değerlendirmeyi ikinci sırada tercih etmeleri ile yaratıcılık düzeylerinin yüksek veya düşük olması arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Psiko-motor değerlendirmeye yönelik öğretmen tercihlerine ilişkin yapılan analizde, beklenen değeri 5'ten küçük olan gözeneğin sayısı %22,2 olduğundan 1. ve 2. tercihler birleştirilerek analiz yapılmıştır ve analiz sonucu Tablo 19'daki gibidir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Psiko-motor Değerlendirme Tercih Sıralarına İlişkin Görüşlerine Ait X^2 Testi Sonuçları

Tercihler		Yaratıcılık Yüksek	Yaratıcılık Orta	Yaratıcılık Düşük	Toplam
2.Tercih	N	7	22	10	39
	%	30,4	56,4	43,5	45,9
3.Tercih	N	16	17	13	46
	%	69,6	43,6	56,5	54,1
Toplam	N	23	39	23	85
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

$X^2=4,005$ $sd=2$ $P=,135$

Tablo 19'a göre araştırmaya katılan 85 öğretmenin %54,1'i üçüncü sırada psiko-motor değerlendirmeyi tercih etmektedir. Yaratıcılığı yüksek olan öğretmenlerin %69,6'sı ve yaratıcılığı düşük olan öğretmenlerin %56,5'i psiko-motor değerlendirmeyi üçüncü sırada tercih etmiştir. X^2 testinin sonucuna göre de yaratıcılığı yüksek ve düşük olan öğretmenlerin psiko-motor değerlendirmeye yönelik yaptıkları tercih sırasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($X^2(sd=2, n=85)=4,005, p>,05$).

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin (1) kendi algılarına göre yaratıcılıklarının ne düzeyde olduğu ve yaratıcılık düzeylerinin (2) kişisel özelliklerine (cinsiyeti, yaşı, mezun oldukları lise türü, çocukluklarının geçtiği yerleşim birimi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba mesleği, kitap okuma alışkanlıkları, okul öncesi eğitim alıp almadıkları) ve (3) sundukları eğitim tarzına (en fazla kullandıkları öğrenme merkezleri, tercih ettikleri etkinlikler –örneğin, drama, matematik, sanat-, uyguladıkları öğretim stratejileri

–buluş, sunuş, araştırma/inceleme- ve çocukların gelişimlerini değerlendirme türüne) göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin hesaplanan ortalamasına ($\bar{X} = 60,32$; kabul edilen 60-79 arası Yaratıcı) göre okul öncesi öğretmenleri yaratıcıdır. Guilford'un (1950) yaratıcılık tanımından yola çıkarak, bu çalışmada yaratıcı olduğu bulunan okul öncesi öğretmenlerinin, orijinal ve akıcı düşünme özelliğine sahip olması ve esnek düşünebilmesi de beklenmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak, Eskidemir-Meral ve Tezel-Şahin de (2019) 160 öğretmenin katıldığı bir çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıklarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öte yandan, Polat ve Konaş (2018), sınıf öğretmenleri üzerinde yürüttükleri çalışmada Ne kadar yaratıcısınız? ölçeğini uygulamış ve sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yaratıcılık düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Halbuki, MEB (2017) Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri programı, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı ve 21. Yüzyıl Becerileri Çerçeve Programı (Binkley ve diğerleri, 2012) başta olmak üzere alanda yapılan birçok program ve araştırma öğretmenlerin yaratıcılığının çocukların yaratıcılığına ve bütünsel gelişimine olan katkısını vurgulamaktadır (örn., Cheung ve Mok, 2018; Kim, Youn ve Eom, 2015; Lee ve Kemple, 2014; Ölçer ve Aşıkoğlu-Özdemir, 2018; Parry, 2019; Saraniero, Goldberg ve Hall, 2014; Yılmaz ve Güven, 2019). Kısacası, bu araştırmanın bulgularına göre, okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yaratıcılık düzeylerinin yüksek olması, okul öncesi eğitim açısından yararlı bir durumdur.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin, sundukları eğitim tarzına göre farklılık gösterip göstermediği araştırıldığında, drama etkinliğini öğrenme-öğretme sürecinde kullanan okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıklarının, Türkçe, sanat, müzik, hareket, oyun, fen, matematik, okuma yazmaya hazırlık ve alan gezilerini öncelikli olarak kullanan öğretmenlerin yaratıcılıklarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaratıcılıkları yüksek olan öğretmenler dramayla birlikte, alan gezilerini ve matematik etkinliklerini daha fazla tercih etmektedirler. Alan yazında da yaratıcılık düzeyleri yüksek öğretmenlerin, drama gibi yaratıcılığı ve yaratıcı düşünmeyi teşvik eden etkinlikleri desteklediğine dair çalışmalar mevcuttur (Lee ve Kemple, 2014). Lee ve Kemple (2014) öğretmen adaylarının kişisel özellikleri ile yaratıcı etkinlikler yapması ve öğrencilerinin yaratıcılık özelliklerini desteklemesi arasında ilişki tespit etmiş ve özellikle açık görüşlü öğretmenlerin yaratıcı etkinlikleri ve çocuklarda yaratıcılığı daha fazla destekleyebileceğini savunmuştur. Öte yandan, yine bu araştırma göstermiştir ki, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri, çocukların gelişimlerini değerlendirmek için bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlarından hangisini öncelikli olarak tercih ettiklerine veya sınıf içerisinde etkinlik yaparken hangi öğrenme merkezini (blok, kitap, müzik, sanat, fen, drama) tercih ettiklerine veya öğrenme-öğretme sürecinde hangi stratejileri kullandıklarına göre değişmemektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri, kişisel özelliklerine göre değişiklik göstermemektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına

paralel olarak Eskidemir-Meral ve Tezel-Şahin de (2019), okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıklarının, yaş ve mezun olunan program gibi kişisel özelliklere göre değişmediğini bulmuştur. Kişisel özelliklerden yaş faktörü ele alındığında, bu araştırma göstermiştir ki, okul öncesi öğretmenlerinin yaşları ile yaratıcılıkları arasında anlamlı bir fark yoktur ancak yaş ilerledikçe okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıkları artmaktadır ve 40-44 yaş grubundan sonra azalmaktadır. Bunun nedeni olarak yaş ilerledikçe öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin artması gösterilebilir. Bu araştırmaya paralel bir çalışma yürüten Gülel de (2006), öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre anlamlı fark bulamamıştır. Fakat Uzman'ın (2003) araştırmasında ise okul öncesi öğretmenlerin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık görülmektedir. Wu, Cheng, Ip ve McBride-Chang de (2005) yürüttükleri bir araştırmada yaratıcılık ve yaş arasında pozitif ilişki bir ilişki tespit etmiştir.

Kişisel özelliklerden cinsiyet faktörü ele alındığında, bu araştırmaya katılan erkek öğretmen sayısının, kadın öğretmen sayısından çok az olduğu görülmektedir. Ülke genelinde de 2015-2016 Milli Eğitim İstatistikleri'ne göre okul öncesinde eğitimdeki erkek öğretmen sayısı 3564, kadın öğretmen sayısı ise 50581'dir. (MEB, 2016). Sayısal olarak böylesi bir farka uygun olarak gerekli analizler yapılmıştır. Sonuçta, kadınların yaratıcılıklarının erkeklerin yaratıcılık düzeylerinden daha yüksek çıkmasına karşın, bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Benzer araştırmalar da bulguları doğrulamaktadır (Keleş, 2001; Yenilmez ve Yolcu, 2007). Öte yandan, Köse, Çelik-Ercoşkun ve Balcı (2016) cinsiyete göre öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını bulmuştur.

Okul öncesi ve sınıf öğretmeni adayları üzerinde yürüttükleri araştırmalarda, Köse, Çelik-Ercoşkun ve Balcı (2016), mezun olunan okul türüne göre öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını, Sali (2019) ise, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre daha yaratıcı ve daha empatik olduğunu bulmuştur. Bu araştırmada ise, öğretmenlerden, Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi gibi ayrıma gitmeden, genel olarak "Meslek Lisesi, Düz Lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi" türleri arasından hangi lise türüne devam ettiklerini seçmesi istenmiş ve öğretmenlerden fen lisesini seçen olmamış ancak diğer tüm lise türleri arasında da anlamlı bir fark çıkmamıştır. Meslek lisesinde olduğu gibi Anadolu öğretmen lisesinde de öğretmenler genel meslek bilgisi dersleri almaktadır ve anlamlı fark çıkmamasının sebebi bu olabilir. Bu araştırmanın sınırlılığı olarak, gelecek çalışmalarda, Anadolu lisesi ile Anadolu öğretmen lisesi gibi farklı türdeki liseleri farklı kategorilerde araştırmak daha uygun olacaktır. Öte yandan, tüm okul türlerinden mezun olan öğretmenlerin hepsinin 79-60 arası puan aldıkları yani yaratıcı oldukları tespit edilmiştir. Gülel'in (2006) yaptığı çalışma da bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir, yani öğretmenlerin yaratıcılıkları mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir değişiklik göstermemektedir. Öte yandan, Ata-Akturk ve Sevimli-Celik (2020) ve Baker (2013) araştırmalarında, yaratıcılık eğitimi alan öğretmen adaylarının yaratıcılıklarının oldukça geliştiğini tespit etmiş ve öğretmenlerin yaratıcılık eğitimi almalarını önermiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin, çocukluklarının geçtiği yerleşim yerine göre değişmediği bulunmuştur. Bu değişkene göre analiz yapan Gülel de (2006) bu araştırmanın sonucunu destekler nitelikte bir sonuca ulaşmıştır. Yani, köyde, şehirde veya farklı bir yerleşim yerinde büyümek, yaratıcılık düzeyini etkilememektedir, önemli olan zengin ortamlarda büyümektir. Zira uyarıcı bakımından zengin ortamlarda yetişen ve yaratıcılıklarını destekleyecek nitelikte eğitim alan çocukların yaratıcılıklarının yüksek olması beklenmektedir (Yıldırım, 2006). Okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcılığın geliştirilmesi üzerine, Shanghai, Hong Kong ve Taiwan olmak üzere 3 farklı Çin topluluğu üzerinde araştırma yürüten Chien ve Hui de (2010) yaratıcılık açısından farklı topluluklar arasında fark olmadığını vurgulamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılıkları, anne ve babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşmamaktadır. Ancak, anne veya babası üniversite mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık puanlarının diğerlerine oranla düşük olduğu görülmektedir. Anne-babanın eğitim seviyesi değişkeni bakımından öğretmenler üzerinde yapılmış çalışmaya rastlanmamasına karşın, Çakmak (2005) yaptığı çalışmada çocukların anne-baba eğitim seviyelerini karşılaştırarak değerlendirmiş, eğitim seviyesi yüksek anne-babaların çocuklarının yaratıcılıkları daha yüksek çıkmıştır. Gönen, Çiçekler, Akyüz, Arslan ve Baydemir de (2011) ebeveynleri lisans ve üzeri dereceye sahip olan çocukların yaratıcılık düzeylerinin de yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yıldırım (2006) çalışmasında babaların eğitim seviyesinin çocukların yaratıcılığına etkisini araştırmış, yaratıcılık boyutları açısından eğitim seviyesi yüksek babaların çocukları daha yaratıcı çıkmıştır. Ayrıca, okulöncesi çocuklarında yaratıcılığı engelleyen durumlar üzerine yürütülen bir çalışmada, eğitim seviyesi yüksek anne-babaların eğitim düzeyi düşük anne-babalara oranla daha bilinçli oldukları tespit edilmiştir (Dursun ve Ünüvar, 2011).

Bu çalışmada, öğretmenlerin yaratıcılık puanlarının anne ve babalarının mesleğine göre değişmediği bulunmuştur ancak, babası memur olan öğretmenlerin yaratıcılık puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Zeytun (2010) ve Çetingöz'ün (2002) çalışması da, bu araştırma bulgularına paralel sonuçlar ortaya koymaktadır. Annesi ev hanımı olan öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin diğerlerinden yüksek çıkması, ev hanımı annelerin çocukları ile daha fazla ilgilenmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Özben ve Argun da (2002) çocukların yaratıcılık seviyelerini incelemiş ve annelerin mesleğine göre esneklik ve akıcılık düzeylerinde bir farklılık bulamazken özgünlük düzeyinde anlamlı bir farklılık bulmuştur. Emekli olmuş annelerin özgünlük boyutunda diğer annelere göre daha yaratıcı çıktıkları görülmüştür fakat aynı çalışmada baba mesleğine göre yaratıcılık düzeylerinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Alan yazında belirtilen araştırmaların sonuçları bu çalışmayı destekler niteliktedir. Anne ve babaların mesleği çocuklarının yaratıcılık puanlarında anlamlı fark oluşturmamaktadır.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık algılarının kitap okuma alışkanlıklarına göre değişmediği tespit edilmiştir. Gülel (2006) çalışmasında, edebi ve felsefi eserler okuma alışkanlıklarına göre öğretmen adaylarının arasında da farklılık olma-

dığını söylemektedir. Vural da (2008) yürüttüğü araştırmada, kitap okuma alışkanlığıyla yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır.

Bu araştırmada, öğretmenlerin kişisel özellikleri kapsamında son olarak çocukken okul öncesi eğitimi alıp almadıklarına göre yaratıcılıkları incelenmiş ve bir fark bulunmamıştır. Çetingöz (2002), okul öncesi öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada okul öncesi eğitimi alan öğretmen adaylarının daha yüksek düzeyde yaratıcı olduklarını ortaya koymuştur. Bahsi geçen araştırma yılı ile günümüz arasındaki şartların ve değişkenlerin farklılaşmasından bu sonucun ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, Karlıdağ ve Gönen (2019) yürüttükleri bir araştırmada, kaliteli okul öncesi eğitim ortamında eğitim almanın çocukların yaratıcılığını olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir. Yani, yaratıcılığın gelişmesinde sadece okul öncesi kurumuna devam etmek yeterli değil, alınan eğitimin kalitesi de çok önemlidir. Ancak, Farella (2010) tarafından yürütülen araştırmada ise, kaliteli okul öncesi eğitimin yaratıcılığa değil akademik becerilere katkısı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

1-Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı oldukları tespit edilmiştir ancak, sadece Uşak ili merkez okullarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri incelendiğinden, bu araştırmanın sonuçları bütün okul öncesi öğretmenlerine genellenemez. Bu nedenle, farklı evren ve örneklem gruplarıyla bu çalışmanın benzerlerinin yapılması ve yaratıcı çıkmalarının temel sebebinin tespit edilmesi gerekmektedir. Böylece yaratıcı olmayan öğretmenler için çözümler üretilebilir.

2-Öğretmenlerin belli bir yaştan sonra (40 yaş) yaratıcılıklarının azaldığı görülmüştür. Bunun büyük olasılıkla mesleki tükenmişlikten kaynaklandığı düşünülmektedir ve bunun engellenmesi için öğretmenlerin gelişimlerini destekleyecek ve tükenmişliklerini engelleyecek çalışmalar yapılmalıdır.

3-Okul öncesi öğretmenlerinin lise ve üniversite eğitimi esnasında ve çalışırken aldıkları eğitimlerin yaratıcılıklarına etkisi araştırılmalı ve buna uygun olarak öğretmenlerin yaratıcılıklarını geliştirici eğitimler düzenlenmelidir.

Kaynakça

- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- Ata-Akturk, A., & Sevimli-Celik, S. (2020). Creativity in early childhood teacher education: Beliefs and practices. *International Journal of Early Years Education*. DOI: 10.1080/09669760.2020.1754174
- Baker, F. S. (2013). Shifting sands in the United Arab Emirates: effecting conceptual change for creativity in early childhood teacher education. *Teacher Development*, 17(1), 72-91. DOI: 10.1080/13664530.2012.753948
- Binkley, M., Erstad, O., Hermna, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller Ricci, M., & Rumble,

- M. (2012). Defining twenty-first century skills. In P. Griffin, E. Cacre, E., & B. McGaw (Eds.), *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*. Dordrecht: Springer.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can-Yasar, M., ve Aral, N. (2010). The effects of early childhood education on creative thinking skills. *Journal of Theoretical Educational Science*, 3(2), 201–209.
- Cheung, R. H. P. ve Leung, C. H. (2014). Preschool teachers' perceptions of creative personality important for fostering creativity: Hong Kong perspective. *Thinking Skills and Creativity*, 12, 78-89.
- Cheung, R. H. P. ve Mok, M. M. C. (2018). Early childhood teachers' perception of creative personality as a predictor of their support of pedagogy important for fostering creativity: A Chinese perspective. *Creativity Research Journal*, 30(3), 276-286.
- Chien, C., ve Hui, A. N. N. (2010). Creativity in early childhood education: Teachers' perceptions in three Chinese societies. *Thinking Skills and Creativity*, 5(2), 49-60.
- Csikszentmihalyi, J. (2002). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. NY: Harper Perennial.
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına devam eden altı yaşındaki köy ve kent çocuklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çetingöz, D. (2002). *Okul öncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- de Bono, E. (2002). *Altı şapkalı düşünme tekniği*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirci, C. (2007). Fen bilgisi öğretiminde yaratıcılığın erişimi ve tutuma etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 65- 75.
- Dewey, J. (1910). *How we think*. Boston: MA: D.C. Heath&Company.
- Dursun, M.A., & Ünüvar, P. (2011). Okulöncesi eğitim döneminde yaratıcılığı engelleyen durumlara ilişkin ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 11(21), 110 -133.
- Eckhoff, A. (2011). Creativity in the early childhood classroom: Perspectives of preservice teachers. *Journal of Early Childhood TeacherEducation*, 32(3), 240-255. DOI: 10.1080/10901027.2011.594486
- Eskidmir-Meral, S. ve Tezel-Şahin, F. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri. *OPUS*, 13(19), 311-331.

- Farella, E. N. (2010). *The influence of teacher characteristics, beliefs, and program quality on children's creativity*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Alabama: University of Alabama.
- Guilford, J. P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, 5, 444-454.
- Gönen, M., Çiçekler, C.Y., Akyüz, E., Arslan, A.S., ve Baydemir, G. (2011). 5 yaşındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1185-1195.
- Gülel, G. (2006). *Sınıf öğretmenleri adaylarının yaratıcılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Pamukkale Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hardingam, A. (1997). *Takım çalışması*. (Çev. A. Bora ve O. Cankoçak). Ankara: İlkaynak Yay.
- Harmanlı, Z. (2002). *Yaratıcılık ve yaratıcılığın geliştirilmesinde etkili olan başlıca faktörler: Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/anasınıfı öğretmen el kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karlıdağ, İ. ve Gönen, M. (2019). Okul öncesi eğitim ortamının kalitesinin çocukların yaratıcılığına etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 928-960.
- Kenç, M. F. (2001). *Anasınıfı ve ilköğretimin birinci sınıflarında görev yapmakta olan öğretmenlerin yaratıcı eğitim ve uygulamaları konusundaki görüşleri (Elazığ İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kim, H. J., Youn, J. J. ve Eom, S. J. (2015). Perception and actual state of creativity. Personality education in future kindergarten teachers. *Information*, 18(5B), 1945-1950.
- Kim, K., Kang, M., Cho, B., Choi, Y. (2017). Developing measurement in creativity character education for early childhood teachers' beliefs. *Information*, 20(11), 7971-7978.
- Köse, E., Çelik-Ercoşkun, N., Balcı, A. (2016). Okul öncesi ve sınıf öğretmenleri adaylarının yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 153-170.
- Lee, I. R., Kemple, K. (2014). Preservice teachers' personality traits and engagement in creative activities as predictors of their support for children's creativity. *Creativity Research Journal*, 26(1), 82-94.
- Leggett, N. (2017). Early childhood creativity: Challenging educators in their role to intentionally develop creative thinking in children. *Early Childhood Education Journal*, 45, 845-853.

- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB yayıncılık.
- MEB. (2016). 2015-2016 Milli Eğitim İstatistikleri. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2015_2016.pdf adresinden 23 Ağustos 2020 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YY-RETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden 10 Şubat 2020 tarihinde alınmıştır.
- Oğuzkan, F. (1989). *Orta dereceli okullarda öğretim*. Ankara: Emel Matbaa.
- Oğuzkan, Ş., Tür, G., Demiral, Ö. (2001). *Okul öncesinde yaratıcı çocuk etkinlikleri*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Osborn, K. (1964). *Creative activities for young children*. Michigan: Merrill-Palmer Institute.
- Ölçer, S., Aşıkoğlu-Özdemir, D. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ile 60-72 aylık çocukların fen öğreniminin karşılaştırılması. *Journal of Awareness*, 3(5), 837-856.
- Ömeroğlu, E. ve Turla, A. (2001). Okul öncesi dönemde yaratıcılık eğitimi ve desteklenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 48-53.
- Önder, A. (2001). *Yaşayarak öğrenmek için eğitici drama*. Ankara: Epsilon Yayınları.
- Özben, S. ve Argun, Y. (2002). Okul öncesi çocuklarının yaratıcı yetenekleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Özden, Y. (1999). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Öztepe, B. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin fen bilgisi dersinde uyguladıkları yaratıcı etkinlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Parry, L. (2019). The case for teacher-led innovation. *Childhood Education*, 94(2), 4-9.
- Polat, M., Konaş, H. (2018). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1702-1721.
- Raudsepp, E. (1979). How creative are you?, *Personnel Journal*, 58,218-220.
- Raudsepp, E. (1982). *How to create new ideas for corporate profit and personal success*. NJ: Prentice Hall.
- Raudsepp, E. ve Hough, G. P. (1977). *Creative growth games*. NY: Jove Pub.
- Rıza, E.T. (2000). Çocuklarda ve yetişkinlerde yaratıcılık nasıl uyarılır?. *Yaşadıkça Eğitim*, 68, 5.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme öğretme süreci: Yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yay.

- Sali, G. (2019). Öğretmenlerin yaratıcılıkları ile empatik becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 27(6), 2369- 2378. doi:10.24106/kefdergi.2987
- San, İ. ve Güleryüz, H. (2004). *Yaratıcı eğitim ve çoklu zekâ uygulamaları*. Ankara: Artım Yayınları.
- Saraniero, P., Goldberg, M. R., Hall, B. (2014). “Unlocking my creativity”: Teacher learning in arts integration Professional development. *Journal for Learning through the Arts*, 10(1), 1-22.
- Setiawan, R. (2017). The influence of income, experience, and academic qualifications on the early childhood education teachers’ creativity in Semarang, Indonesia. *International Journal of Instruction*, 10(4), 39-50.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Torrance, P. (1962). *Guiding creative talent*. Prentice Hall, N.J.
- Türk Dil Kurumu. (2020). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. <https://sozluk.gov.tr> adresinden 28 Mayıs 2020 tarihinde alınmıştır.
- Uzman, E. (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üstündağ, T. (2000). *Yaratıcılığa yolculuk*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcılığa yolculuk*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Wallas, G. (1926). *The art of thought*. New York: Harcourt Brace.
- Wu, C. H., Cheng, Y., Ip, H. M. & McBride-Chang, C. (2005). Age differences in creativity: Task structure and knowledge base. *Creativity Research Journal*, 17(4), 321–326. doi:10.1207/s15326934crj1704_3
- Yenilmez, K. ve Yolcu, B. (2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 95-105.
- Yıldırım, B. (2006). *Öğretmenlerin Yaratıcılığa bakış açısı ve anasınıfı çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin, öğretmenlerin yaratıcılık düzeyine göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, H., Güven, Y. (2019). Yaratıcılık ve hoşgörü: Okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir araştırma. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 258-277.
- Vural, T. C. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde yaratıcı düşünme: yeni ilköğretim programı besinci sınıf sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan etkinliklerin yaratıcılığı geliştirmesi açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zeytun, S. (2010). *Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ek 1: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29425508/42/1887187

12/05/2014

Konu:MEM'e bağlı Kurumlarda
Araştırma İzin

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
KÜTAHYA

- İlgi: a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarih ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı. (2012/13 sayılı Genelge)
b) Dumlupınar Üniversitesinin 29/04/2014 tarih ve 2014-2295 sayılı yazıları.

İlgi (b) yazı ile müdürlüğümüze bağlı kurumlarda araştırma yapmak istenmektedir. İlimiz merkezinde yapılacak anket ve araştırma uygulaması ile ilgili anket formları yazımız ekinde gönderilmiş olup, ilgi(a) genelge gereğince değerlendirmesi yapılarak Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi Anket çalışması gönüllülük esasına dayalı, okul idaresinin uygun gördüğü zaman aralıklarında uygulanması ve araştırma sonucunda proje raporunun dijital ortamda müdürlüğümüze teslim edilmesi, araştırma sonucunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşulu ile uygun görülmüştür.
Gereğini arz ederim.

Bülent ŞAHİN
İl Millî Eğitim Müdür V.

Adı-soyadı	Unvanı	Araştırma Konusu	Müracaat Tarih ve Sayısı
Çetin ÇOBAN	Yüksek Lisans Öğrencisi	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	02/05/2014 1738680

Güvenli Elektronik
İmza ile Aynıdır.

12/05/2014

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi için <http://evraksogut.meb.gov.tr> adresinden 98a9e2d6-3c7b-b56d-12c7 koda ile yapılabilir.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü / UŞAK
Kurtuluş Mh. Fıstık Sok. No 11
e-posta: istatistik@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: O. DERELİ - Şef
Tel: (0276) 2233990
Faks: (0276) 2233989

www.meb.gov.tr

www.uzokulogretmenleri.gov.tr

